

DL 497
.C4

Christian VIII King of
Denmark

To Breve Fra Christian
Frederik Til Prins Vilhelm
Af Holstein-Beck,
1814

HOLLINGER
pH 8.5
MILL RUN F3-1543

Christian VIII. Konge af Danmark

TO BREVE FRA CHRISTIAN FREDERIK TIL
PRINS VILHELM AF HOLSTEIN-BECK,
1813—1814.

VED

DR. YNGVAR NIELSEN.

I min, Aar 1894 udgivne Samling af Aktstykker vedkommende Konventionen i Moss 14de August 1814 kunde jeg, efter Afskrifter, som jeg flere Aar tidligere havde modtaget fra Rigsarchivar A. D. Jørgensen i Kjøbenhavn, meddele fire Breve, som Christian Frederik under sit Ophold i Norge havde skrevet til Prins Frederik af Hessen. Hvad der bevægede mig til allerede den Gang at offentliggjøre disse Brevskaber, var forskellige Hensyn. Fornemmelig var der et Hensyn, som her for mig havde Vægt, — det nemlig, at de fire Breve sammen med nogle andre dannede en Ramme om de specielle Forhandlinger, hvis Gang og Resultater det var min Hensigt at belyse ved Udgivelsen af ovennævnte Samling af Aktstykker. Specielt ved de fire Breve til Frederik af Hessen blev der kastet Lys over de Stemninger og Følelser, som i den mest kritiske Tid af Aaret 1814 bevægede sig hos Christian Frederik¹. I Brevene viser det sig, hvilken Vægt han lagde paa den britiske Politik, og dernæst — hvorledes han saa en af sine egne

¹ Historisk Tidsskrift, Række III, Bind V, S. 8 flg.

1177/3
118

Opgaver deri, at han skulde være Forkjæmperen for Huset Holsteins historiske Ret.

Jeg kan nu offentliggjøre to andre Breve fra Christian Frederik, der slutter sig nær til dem, som blev trykte i 1894. I Indhold og Form er de et nøiagtigt Supplement til disse. De er skrevne til Prins Frederik af Hessens Svoger, Prins Wilhelm af Holstein-Beck, senere første Hertug af Glücksburg, i 1813 Kommandant i Rendsburg, hvorfra han i 1814 ledsagede Frederik VI. paa Reisen til Wien.

Prinsen af Beck (f. 1785, d. 1831) var en betydelig Personlighed. Han ansaaes for en dygtig Militær og skal i politiske Spørgsmaal have eiet et skarpt og fremforalt fordomsfrit Blik. Fremtiden vil kunne bringe gode Bidrag til at forstaa ham. Det var naturligt, at Christian Frederik ønskede at have denne endnu unge, men meget anseede Prins ved sin Side i Norge. I Egenskab af Statholder, Regent, Konge følte han selv sine Mangler som Hærens Fører. Han ønskede, som det fremgaar af de tidligere offentliggjorte Breve¹, at kunne have Frederik af Hessen hos sig, og han ønskede tillige at se Prinsen af Beck i Norge, idet han følte Behovet af at have en overlegen militær Kraft ved sin Side, hvis eller naar det kom til Krig.

Af de nytilkomne Breve, som nu kan offentliggjøres, viser det sig endmere, hvor levende Ønsket hos Christian Frederik har været om at kunne bevæge sin Slægtning og Ven til at gaa over Havet og overtage en høi militær Stilling i den norske Hær. I Oktober 1813 har, som vi nu ser, Christian Frederik, den Gang Norges Statholder, henvendt sig til Prinsen af Beck og lagt ham sin, Nor-

¹ Aktstykker vedkommende Konventionen i Moss, S. 9.

JL 497
24

ges og Monarkiets Sag paa Hjerte. Som den, der var stillet paa den mest udsatte Forpost for Huset Holstein, beder han en anden Repræsentant for dette samme Herskerhus om at komme til sig. Han beder Prinsen af Beck om at gaa til Norge, om forinden at raadføre sig med Prinsen af Hessen og tilgodegjøre sig dennes i Norge indvundne Erfaring, og om at skaffe sig dels de Karter, som denne havde, dels de, som var i Behold efter Christian August.

Hvad dertil er svaret, vides ikke. Prinsen af Becks Svarskrivelser findes ikke mellem Christian Frederiks Papirer, som disse nu er samlede i det danske Rigsarchiv. For Rendsburgs Kommandant har der stillet sig andre Opgaver, og Maanederne November og December gav ham meget alvorligt at tænke paa. Da Freden var slutet, 14de Januar 1814, var det ham derhos overmaade risikabelt at ytre Ønske om at kunne overtage en Kommando i Norge, selv om han havde været villig til at opgive sin Stilling i Danmark og bryde de Baand, som knyttede ham til dette Land.

Da saa Christian Frederik paany udtalte det Ønske at se ham ved sin Side, skjønt rigtignok uden synderligt Haab om at se det virkeliggjort, maatte det end mere være givet, hvorledes Prinsen af Beck var henvist til at forholde sig. Han har neppe svaret paa Skrivelsen af 20de Juni, skjønt det er sikkert, at den har naaet sit Bestemmelsessted. Den findes tilligemed den foregaaende, af 16de Oktober, i det hertugelige Familiearchiv paa Slottet Glücksburg.

Men uagtet disse to Breve saaledes forblev uden praktiske Følger, har de dog, ligesom de fire Breve til Prinsen af Hessen, sit Værd som ikke uvigtige Bidrag for den rigtige Forstaaelse af de Forudsætninger, hvorunder Christian

Frederik saa sin egen Gjerning i Norge. Han var kommen til os for at redde det dansk-norske Monarkis udelte Opretholdelse, og derfor var han i egne Øine Repræsentanten for Huset Holsteins historiske Ret, — en historisk Ret, som han strakte meget langt. I Kraft af den havde han ogsaa opgjort sig sit fantastiske Haab om at kunne fordrive Sveriges nye Kronprins og i hans Sted træde ind ved Siden af Huset Holsteins sidste Repræsentant paa Sveriges Trone, Kong Carl XIII. Det var denne Tanke, som tidlig havde fæstet sig hos ham, og som i 1814 ad mere end een Vei trængte sig frem og satte sine Spor i Christian Frederiks politiske Optræden. Her vil det dog være overflødig at gaa nærmere ind paa dette Emne, idet jeg for ikke længe siden, i andet Bind af min Biografi af Grev J. C. H. Wedel Jarlsberg, har havt Anledning til at dvæle derved.

Men ved Siden af disse Planer med de til dem knyttede dynastiske Beregninger skinner der tillige af samtlige Breve frem en stærk Følelse for Norge og dets Folk. Om dennes Oprigtighed kan der ikke tvivles. Dertil har den ved sig altfor meget af Umiddelbarhed. Christian Frederik ønskede ligesaa meget at kunne redde Norge, som han arbejdede for at holde Monarkiet sammen og for at sikre Huset Holstein dets ældste Arverige, og han var derhos oprigtig begejstret for den nye norske Forfatning med dens Idéer og Principer.

Sent eller tidlig vil det vistnok vise sig ønskeligt at istandbringe en samlet Udgave af hans Breve og øvrige Papirer fra hans Ophold i Norge. Efterhaanden er der af disse fremkommet ikke saa lidet, spredt omkring i forskjellige Publikationer, — hvilket unegtelig har sine Mangler. Alene en samlet Udgave — eller i Mangel deraf — et Regestværk for 1813 og 1814 vil kunne

raade Bod paa disse. Men Øieblikket til at skride til et saadant Arbeide er neppe endnu inde, og der vil da fremdeles blive fortsat med den spredte Udgivelse af denne righoldige Brevveksling, efterhvert som den kommer for Dagen, da det ikke vilde være rigtigt for længe at tilbageholde Aktstykker, der kaster Lys over den Mands Tankegang, Sympatier og Planer, som i 1813 og 1814 var stillet paa den mest centrale Plads i Norge. Hvert enkelt Bidrag, der saaledes kommer frem, kan tjene til at stille hans Personlighed og hans Handlemaade i et stedse klarere Lys. Jo mere der hidtil er bragt for Dagen, desto interessantere har han vist sig at være, — og desto lettere er det blevet at forstaa hans Gjerning i Norge.

Edsvold 16. Octbr. 1813.

Mein lieber Vetter!

Das glückliche Ereigniss, was Sie zum Vater eines Sohnes gemacht hat, erfüllt mein freundschaftlich gesinntes Herz mit wahrer Theilnahme und Freude. Es ist mit dem regsten Gefühl Ihrer Glückseligkeit, ich kenne es aus Erfahrung, dass ich Ihnen dazu Glück wünsche; möge der liebe Gott Ihre theure Gattin und den lieben Sohn beschützen, sowie Er es bis jetzt gethan hat¹. Die Töchter² sollen ganz allerliebste sein, wie ich von Allen höre, die sie gesehen haben.

¹ Den senere Hertug Carl af Glücksburg, født 30 September 1813.

² Prinsesse Marie, født 1810, senere Grevinde Hohenthal, og Prinsesse Frederikke, født 1811.

Für Ihre Theilnahme in Allem was mich angeht und besonders was meine hiesige Lage anbetrifft, danke ich Ihnen aufs herzlichste; möchte ich nur so glücklich sein Ihren Erwartungen und guten Wünschen in der That zu entsprechen. — Wie sehr wünschte auch ich dass Ihre Familienverhältnisse es Ihnen erlaubten hier zu sein; Sie würden ein weites Feld zur Ausübung Ihrer Talente finden können, und im Krieg wie im Frieden würden Sie diese brave Nation lieben und höcheschätzen. Erlauben Sie mir aber nicht hierbei stehen zu bleiben; wenn ein vereinter Angriff gegen den gemeinschaftlichen Feind anbefohlen wird (wozu allerdings gehört, dass unsere Armee etwas zu essen hat), dann muss ein junger Mann von Ihren Fähigkeiten nicht ausser Activität sein; wenn Sie dann nicht nach Seeland berufen werden, steht Ihnen noch eine weite Bahn in Norwegen offen und mit der lebhaftesten Freude werden Sie dort empfangen werden. Schlagen Sie dies nicht ganz aus dem Sinn; in dem möglichen Fall bitte ich Sie aber auch, lieber Vetter, uns so viel von der Erfahrung meines theuren Onkels, so wie auch von seinen Karten von Schweden und Norwegen mitzubringen wie nur möglich ist; desgleichen würde ich Sie bitten einen Versuch auf Augustenburg zu machen, die Karten von Schweden, die der Herzog von seinem Bruder geerbt hat, mitzubringen; er sollte es Ihnen nicht abschlagen, wenn Sie in meinem Namen darum bitten — ich habe meine Ursachen warum ich ihn nicht darum gebeten habe, aber in dem Fall dass Sie können ist es um so wichtiger diese Acquisition hier zu machen. Dieses Alles sei im Vertrauen gesagt —

Geben Sie mir bald Nachrichten von Ihrem Wohlergehen und von dem Wohlergehen der Ihrigen, Sie können mir getrost schreiben, denn die Briefe die nicht

ankommen werden versunken. Leben Sie recht wohl und denken Sie immer mit Freundschaft an Ihren ergebensten Vetter
Christian Frederik.

Christiania 20 Juni 1814.

Mein lieber Vetter!

Sie haben mir recht eine angenehme Stunde bereitet, indem Sie mir einen so herzlichen Brief schrieben. Die unwandelbaren Gesinnungen eines Freundes bleiben stets theuer, so die Ihrigen für mich, und einen jeden Beweis den Sie mir davon geben werden, werde ich Ihnen verdanken und aufrichtig zu vergelten suchen. Wären Sie nicht durch Familienverhältnisse so fest gebunden, wahrlich ich nähme Sie aufs Wort und ich würde wie ich glaube, nicht viele Überredung bedürfen um meinen Freund zu bewegen, Ehre und Gefahr an meiner Seite zu theilen. Es ist zugleich die Sache unseres Hauses, die ich gegen einen Usurpator vertheidige; wahrlich es würde zu meiner Zufriedenheit ungemein beitragen einen Freund und Verwandten an meiner Seite zu besitzen; wie gerne riefte ich Ihnen nochmals zu: „Komme und theile Ehre und Gefahr mit mir in der Vertheidigung der Rechte eines freien und biedereren Volkes!“ Allein Sie können sich gewiss nicht losreissen, und Sie sind ja auch pflichtig zur Vertheidigung Dänemarks, wenn es nöthig ist, mitzuwirken. Nur ein andres Commando als das einer Festung wünschte ich dem jungen thätigen Mann. —

Ich habe dem lieben Prinzen Friedrich alle hier erschienenen Bekanntmachungen, die meisten Zeitungen, ein Paar Exemplare der Constitution, worunter eines für Sie, zugestellt; mit lebhaftem Interesse werden Sie dieses Alles durchgehen und wie ich hoffe, mit meinem Ver-

halten zufrieden sein. Sie werden mich immer auf der Bahn der Tugend und der Ehre finden und mein Vertrauen ist auf Gott! —

Schweden bereitet sich zum Angriff auf Norwegen und wir werden es zu begegnen suchen; der beste Geist belebt die ganze Nation. Eine allgemeine Aufforderung zur Vertheidigung des Landes ist erschienen, unsere Cocarde ist grau und grün; nur die ausserordentliche Versammlung der Truppen muss so lange möglich entgangen werden, um unsre geringen Vorräthe nicht unzeitig zu verbrauchen; wenn es gilt, strömt aber Alles heran, dann sind Alle Soldaten um das Vaterland zu vertheidigen. — Die Engländer wünschen den Krieg vorzubeugen und haben uns einen Gesandten geschickt, freilich um die Erfüllung des Kieler Traktats zu fordern, um zu drohen, aber der Gesandte Morrier ein sehr wackerer gutgesinnter Mann, hat sich es zugleich zur Pflicht gemacht genaue Kenntniss der Begebenheiten und der Stimmung einzuholen und er hat seiner Regierung einen gewiss nicht unvortheilhaften Bericht abgestattet, ist auch hier geblieben und hat die ihm übergebenen Noten, worin ich um die Vermittelung Englands angehalten habe auf Grundsätze, das versteht sich, die die Selbständigkeit, das Glück und die Constitution Norwegens sichert (!), an seinen Hof eingeschickt. — Noch ist Hoffnung; im ärgsten Fall hat die Nation keine andere Wahl als das Aeusserste für seine Selbständigkeit zu wagen und wenn es nicht zu entgehen ist, mit Ehre zu fallen, bewundert und bedauert von der ganzen Welt. Dieses wird vielleicht auch mein Loos sein, es ist aber glücklicher mit Ehre zu sterben als mit Schande zu leben und hierzu rechne ich Schwedischer Unterthan in Norwegen oder in Dännemark zu sein. —

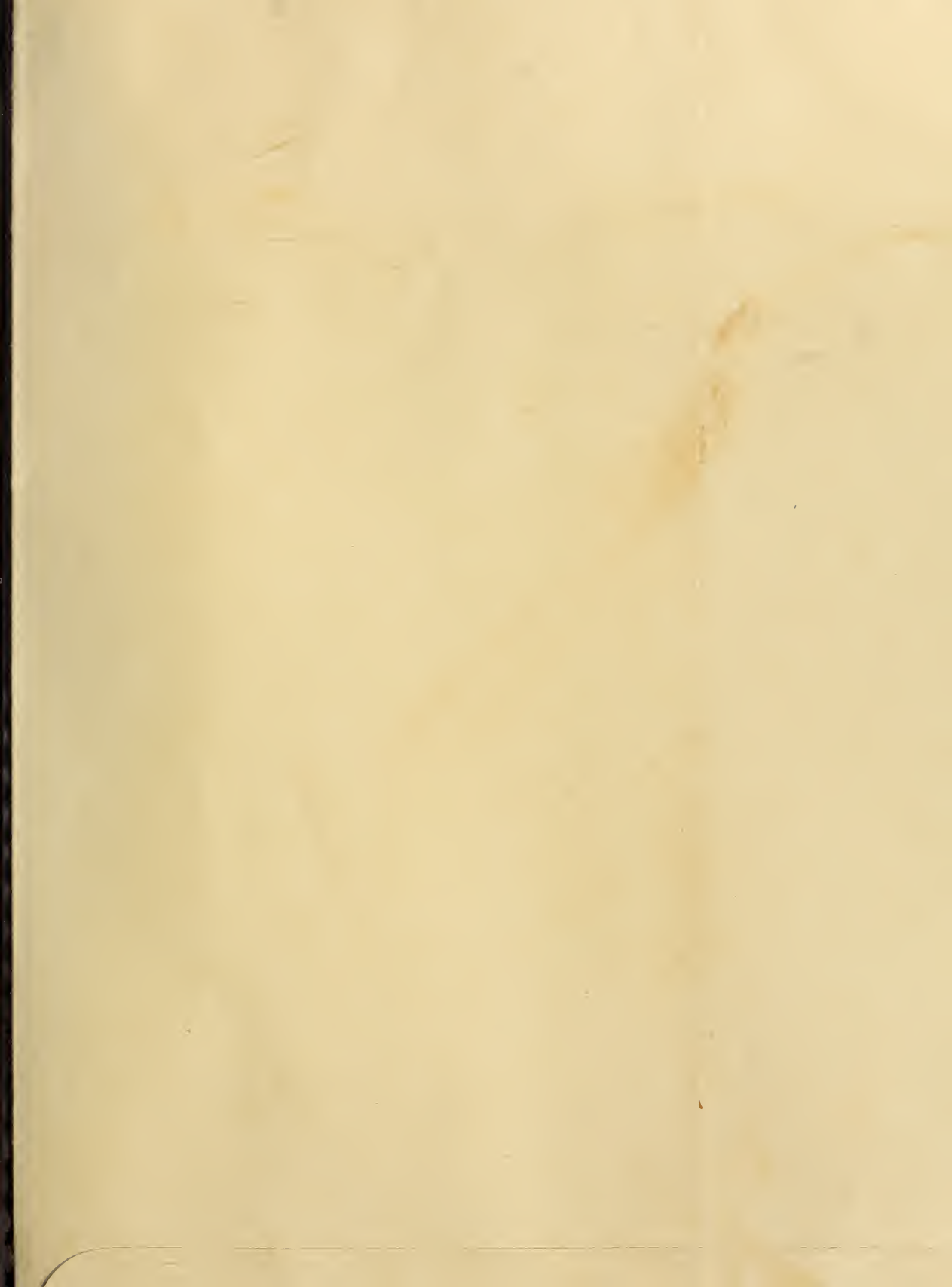
Sobald etwas von Wichtigkeit vorfällt und ich es meinen Freunden mittheilen kann, werde ich es nicht versäumen. Behalten Sie mich immer in freundschaftlichem Andenken und glauben Sie mich stets lieber Vetter

Ihr freundwilliger
Christian Frederik.

LIBRARY OF CONGRESS

0 020 365 074

LIBRARY OF CONGRESS

0 020 365 074 7